

Syllabusi i lëndës – Bazat e Ekonomisë

Të dhëna bazike të lëndës: Syllabusi	
Njësia akademike:	Fakulteti i Bujqësisë dhe Veterinarisë
Titulli i lëndës:	Bazat e Ekonomisë
Niveli:	Bachelor
Statusi lëndës:	E rregullt
Viti i studimeve:	Viti parë (I), semestri i dytë (II)
Numri i orëve në javë:	2+2
Vlera në kredi – ECTS:	5 ECTS
Koha / lokacioni:	Rr. “Bill Clinton” p.n., 10000 Prishtinë, Fakulteti i Bujqësisë dhe Veterinarisë
Mësimdhënësi i lëndës:	Dr. Sc. Njazi Bytyqi, Prof. Asoc. Departamenti i Agro ekonomisë Fakulteti i Bujqësisë dhe Veterinarisë Universiteti i Prishtinës
Detajet kontaktuese:	Emali: njazi.bytyqi@uni-pr.edu Nr. Tel: +38345500033
Përshkrimi i lëndës	<p>Në programin e kësaj lëndë, studentët do të gjejnë informacionin e nevojshëm për një numër problemesh që lidhen me:</p> <p>Ekonomiksin - Detyrimi social që ka çdo qeveri si dhe çdo sistem ekonomik për zgjidhjen e problemit kryesor global, Pamjaftueshmërisë. Nevojën e krijimit të shkencës ekonomike dhe zbatimin e saj, si dhe fushat ku kjo është aplikuar me kalimin e dekadave.</p> <p>Mikroekonominë - Mikroekonomia dhe të gjitha ndërvarësitë e tregut dhe agjentëve ekonomikë. Si reagojnë tregu dhe agjentët ekonomikë ndaj faktorëve kryesor që orientojnë zgjedhjet individuale dhe kolektive.</p> <p>Makroekonominë - Ndërveprimi i ekonomive të mëdha si dhe mënyra si ato operojnë duke ndërhyrë ose mos ndërhyrë në treg. Politikën e ndryshme socio-ekonomike dhe aplikimi i tyre, historik dhe aktual.</p>
Qëllimet e lëndës:	<p>Nëpërmjet programit të lëndës Bazat e Ekonomisë, studentët do të fitojnë aftësitë dhe informacionin e nevojshëm që:</p> <p>Të analizojë sjelljen e një firme në funksion të minimizimit të kostos duke përdorur analizën grafike dhe krahasuese;</p> <p>Të njohë analizën ekonomike të firmës, duke përqendruar vëmendjen në përcaktimin dhe</p>

	<p>mënyrat e llogaritjes se treguesve te ndryshëm te kostos;</p> <p>Të njohë qasjet “dështim tregu” të rolit qeveritar dhe perspektivat alternative të rolit të qeverisë;</p> <p>Të përkufizojë funksionin e mirëqenies sociale dhe rëndësinë e tij për ekonomistët dhe të mendojë sistematikisht lidhur me efikasitet dhe pabarazinë;</p> <p>Të analizoje kostot ne përshtatje me funksionin e prodhimit, për periudha afat-shkurtra dhe periudha afat-gjata;</p> <p>Të njihet mbi veprimtarinë e shtetit ne sferën ekonomike;</p>
<p>Rezultatet e pritura të nxënies:</p>	<p>Nëpërmjet programit të lëndës studentët do të gjejnë informacionin e nevojshëm për një numër çështjesh të lidhura me:</p> <p>Të kuptojë se çka është shkenca ekonomike, cila është përmbajtja, qëllimi dhe objekti i studimit të saj;</p> <p>Të mësojë t’i trajtojë këto probleme në mënyrën formale të përdorur nga ekonomistët nëpërmjet lakores së kufirit të mundësive të prodhimit dhe të dalloje rolin e ekonomisë se tregut ne zgjidhjen tyre;</p> <p>Të kuptojë se si zgjedhjet e konsumatorit u nënshtrohen parimeve te zgjedhjes racionale;</p> <p>Të kuptojë rolin e rëndësishëm të kërkesës dhe ofertës si mjete të analizës së dukurive ekonomike ne një ekonomi tregu;</p> <p>Të përshkruaj përcaktuesit kryesor të kërkesës dhe ofertës, se çfarë e zhvendos lakoren e kërkesës dhe të ofertës;</p> <p>Te njoh veçoritë e tregjeve ne te cilat vepron një firme, pasi ato ndikojnë ne një mase te rëndësishme ne vendimet e firmës lidhur me sasinë e prodhimit, çmimet etj.</p> <p>Të kuptojë se çfarë është paraja dhe se si ndërtohet një sistem i vërtetë monetar;</p> <p>Të kuptojë se si Banka Qendrore ndikon në ofertën e parasë. Duke e kombinuar këtë me kërkesën për para, te analizuar ne leksionet e mëparshme, të vlerësojë ekuilibrin e tregut te parasë.</p> <p>Të analizojë dhe te llogarisë tregues si : Treguesit e mirëqenies, Prodhimi i Brendshëm Bruto, Rritja Ekonomike dhe Ciklet e Biznesit me qëllim te</p>

	<p>japi kuptimin makroekonomik te veprimit të ekonomisë si një e tërë; Të përcaktojë qëllimet e politikave makroekonomike dhe instrumentet e realizimit të tyre; Të fillojë të ndërtojë për herë të parë një model makroekonomik që do të shërbejë për analiza të mëtejshme makroekonomike, koncepte baze: Kërkesën Agregate, Ofertën Agregate dhe Ekuilibrin Makroekonomik, GDP-se, ciklet e biznesit, papunësinë dhe inflacionit. Të njohë rëndësinë e marrëdhënieve ekonomike ndërkombëtare.</p>		
Aktiviteti	Orë	Javë	Gjithsejtë/orë
Ligjërata	2	15	30
Ushtrime teorike/laboratorike	-	-	-
Punë praktike	2	15	30
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	2	3	6
Ushtrime në teren	-	-	-
Kollokfiume, seminare	1	3	3
Detyra të shtëpisë	2	3	6
Koha e studimit vetanë të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	30
Përgatitja përfundimtare për provim	1	15	15
Koha e kaluar në vlerësim (teste, kuis, provim final)	3	6	18
Projektet, prezantimet, etj	2	11	22
Totali			160
Metodologjia e mësimdhënies:	Metodologjia e mësimdhënies bazohet në ligjërime, ushtrime, teste të vlerësimit (2) dhe punë seminarike, detyra, në bazë të mundësive edhe praktik në teren.		
Metodat e vlerësimit:	Studentet duhet të jenë në gjendje të demonstrojnë njohuritë e fituara gjatë kursit. Vlerësimi i studentëve si më poshtë. Vlerësimi i parë: 35% Vlerësimi i dytë: 35%		

	Detyrat e shtëpisë dhe angazhime tjera 15% Vijimi i rregullt 15% Total 100%
Literatura bazë:	Literatura e obliguar: 1. Hyrje ne Ekonomi”, A. Mancellari, S. Haderi, Dh. Kule, S. Qirici 2007 dhe 2010;
Literatura shitesë:	Literaturë Shtesë: 1. Economics - Sixth Edition” D. Begg, S. Fisher, R. Dornbusch 2004; 2. Microeconomics: People are Different” J.D. Hey 2003 nga McGraw-Hill; 3. Economics”, Jocelyn Blink, Ian Dorton, Oxford University Press, Publikimi i pare 2007.
Plani i dizajnuar i mësimit:	
Java	
Java e parë:	Ekonomiksi. Vështrimi i përgjithshëm mbi shkencën Ekonomike. Parimet e Ekonomisë (Parimet e ekonomisë, Vendimet individuale, Bashkëveprimi ndërmjet individëve, Funksionimi i ekonomisë ne tërësinë e vet, faktorët e prodhimit, ndarja e ekonomisë - Mikroekonomia dhe Makroekonomia. Ekonomiksi).
Java e dytë:	Mikroekonomia. Kërkesa. Oferta. Faktorët Përcaktues. Ekuilibri i Tregut (Dimensionet e tregut, Kërkesa, lakorja e kërkesës. Kërkesa e tregut dhe kërkesa individuale, Oferta. Lakorja e ofertës, raporti ndërmjet çmimit dhe sasisë se ofruar, Oferta e tregut dhe oferta individuale, Zhvendosjet e lakores se ofertës, Bashkëveprimi ndërmjet lakores se ofertës dhe kërkesës. Ekuilibri, Disekuilibri, Analiza e ndryshimit te ekuilibrit. Zhvendosja e lakores dhe ndryshimit te ofertës dhe kërkesës).
Java e tretë:	Elasticiteti i Kërkesës dhe Ofertës. Faktorët përcaktues (Elasticiteti i kërkesës. Elasticiteti i kërkesës lidhur me çmimin dhe faktorët përcaktues te tij, Llogaritja e elasticitetit te kërkesës ne lidhje me çmimin, Llojet e lakores së kërkesës, E ardhura totale dhe elasticiteti i kërkesës ne lidhje me çmimin, Lloje te tjera te elasticitetit te kërkesës, Elasticiteti i ofertës. Elasticiteti i ofertës ne lidhje me çmimin dhe faktorët përcaktues te tij, Llogaritja e elasticitetit te ofertës, Shembull i zbatimit te elasticitetit te kërkesës dhe ofertës).
Java e katërt:	Roli i Konsumatorit në Ekonominë e Tregut. Konsumi dhe Kursimi. Sjellja Blerëse e Konsumatorëve. Dobia e Konsumatorëve (Konsumatori ne fokus, Kufiri i bilancit: ajo qe konsumatori mund ti lejoje vetes, Preferencat: ato qe

	konsumatori dëshiron të blej dhe konsumojë, Optimizimi: ajo që zgjedh konsumatori, Zgjedhja optimale e konsumatorit, Efekti i ndryshimit të ardhurave në zgjedhjet e konsumatorit, Efektet e ndryshimit të çmimit në zgjedhjen konsumatorë, Efekti i të ardhurave dhe efekti i zëvendësimit).
Java e pestë:	Firmat (ndërmarrja, biznesi). Llojet e Firmave dhe zgjerimi i tyre. Kapitali i Firmave (Firma dhe objektivat e saj, Firmat dhe tregjet, Llojet e firmave, Rrugët e rritjes së kapitalit nga firmat, Kontabiliteti i firmës. Bilanci dhe pasqyra e rezultatit financiar).
Java e gjashtë:	Kosto. Teoria e Kostos. Llojet e Kostove. Sjellja e Kostove në periudha afatshkurtra dhe afatgjate (Kostot në periudha afatshkurtra, Kosto oportune, Kosto në periudha afatgjata).
Java e shtatë:	Testi i parë (I)
Java e tetë:	Makroekonomia. Tregjet e faktorëve të prodhimit. Tregu i Punës, Papunësia dhe Punësimi, Ekuilibri. Kapitali, Tregu i Tokës, Renta, Efekti i taksës së Tokës (Objektivat Makroekonomike, Instrumentet kryesore politike (makroekonomike), Kërkesa e punës, Ndërmarrja konkurrenciale që dëshiron të maksimizojë fitimin, Funkcioni i prodhimit dhe kërkesa e punës, Faktorët që mund të shkaktojnë zhvendosjen e lakores së kërkesës dhe ofertës së punës, Oferta e punës, Raporti i këmbimit ndërmjet punës dhe kohës së lire, Ekuilibri në tregun e punës, Faktorët e tjerë të prodhimit: toka dhe kapitali, Ekuilibri në tregjet e tokës dhe të kapitalit, Lidhjet ndërmjet faktorëve të prodhimit).
Java e nëntë:	Tregu i Kapitalit Financiar. Normat e Interesit. Vlera e kohës së Parasë. Paraja dhe Institucionet Financiare. Sistemi Bankar. Bankat. Llojet e tyre dhe Produktet e tyre (Paraja dhe Sistemi Bankar modern (Banking), Çfarë është paraja dhe ndërtimi i një sistemi të vërtetë monetar, Koncepti i parasë, natyra dhe funksionet e parasë në një ekonomi moderne monetare, Normat e Interesit, Roli i Bankës Qendrore dhe si ndikon ajo në tregjet financiare. Si Banka qendrore ndikon në ofertën e parasë.
Java e dhjetë:	Tregu i Konkurrencës së Plotë (tregu i lirë). Llojet e tjerë të tregjeve dhe ndryshimi midis tyre (Tregu i konkurrencës, Kuptimi i konkurrencës, Te ardhurat e një ndërmarrjeje në konkurrencën e plotë, Maksimizimi i fitimit dhe lakorja e ofertës të ndërmarrjes në konkurrencën e plotë, Monopoli, konkurrenca e kufizuar monopolistike, Oligopoli. Marrëveshjet e fshehta etj.).

Java e njëmbëdhjetë:	Treguesit e Mirëqenies. Prodhimi i Brendshëm Bruto. Rritja Ekonomike. Punësimi. Papunësia. Ciklet e Biznesit (Te ardhurat dhe shpenzimet e sistemit ekonomik, Matja e produktit të brendshëm bruto (GDP), GDP real dhe GDP nominal, GDP dhe mirëqenia sociale, Rritja ekonomike në botë, Produktiviteti, Punësimi dhe llojet e punësimit. Papunësia, Rritja dhe politike ekonomike, Rëndësia e kursimit dhe investimeve. Ciklet e biznesit).
Java e dymbëdhjetë:	Kërkesa dhe Oferta Agregate (Përgjithshme). Ekuilibri Makroekonomik (Lakorja e kërkesës dhe ofertës agregate në periudha farëshkurtra dhe afatgjata, Efektet e zhvendosjes së kërkesës agregate, Efektet e zhvendosjes të ofertës agregate, Ekuilibri makroekonomik).
Java e trembëdhjetë:	Inflacioni. Shkaqet dhe pasojat e Inflacionit (Teoria klasike e inflacionit, Niveli i çmimeve dhe vlera e parasë, Oferta e parasë, kërkesa e parasë dhe ekuilibri monetar, Efektet e një injeksioni, Llojet e Inflacionit).
Java e katërbëdhjetë:	Marrëdhëniet Ekonomike Ndërkombëtare. Bilanci i Pagesave. Tregu Valutor dhe kursi i këmbimit (Fluksi ndërkombëtar i mallrave dhe i kapitalit, Fluksi i të mirave dhe ekporti neto, Fluksi i aktivitetit financiar: fluksi neto i kapitalit, Kursimi investimet dhe raporti i tyre me flukset ndërkombëtare, Çmimet e transaksioneve ndërkombëtare, Kursi real i këmbimit, Oferta dhe kërkesa e fondeve të huase dhe e valutës së huaj, Tregu i fondeve të huase, Tregu i këmbimit valutor, Ekuilibri në ekonominë e hapur, Deficiti publik, Politikat tregtare, Paqëndrueshmëria politike dhe largimi i kapitalit).
Java e pesëmbëdhjetë:	Testi i dytë (II)
Politikat akademike dhe rregullat e mirësjelljes:	
<p>Suksesi i studentit në këtë kurs do të varet nga zhvillimi i vetë disiplinës. Rregullat e mëposhtme do të ndihmojnë për të siguruar përvojën e të nxënësve për të gjithë.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nxënësve nuk u lejohej të hanë ose pinë në klasë gjatë orës së mësimi. – Të gjitha pajisjet elektronike dhe telefonat celularë duhet të çaktivizohen gjatë orës (nëse nuk kërkohet nga mësuesi). – Nxënësit duhet të ndjekin udhëzimet e mësuesve gjatë gjithë mësimi dhe të mos flasin pa leje. – Studentëve u kërkohet të marrin pjesë në mënyrë të shpejtë dhe të rregullt në të gjitha leksionet dhe ushtrimet dhe që nga dita e parë e fillimit të orës do të mbajnë evidencë për vijimin e mësimi. – Do të ketë një dokument me shkrim për çdo mashtrim ose pandershmeri gjatë ligjëratave, ushtrimeve dhe provimeve. 	